

JAARVERSLAG WOO 2023

Wim van Emmen
Domein Bedrijfsvoering
Team HR, Juridische zaken en Communicatie

Versie 1: 240130
Versie 2: 240131 na akkoord teamleider HJC
Versie 3: 240131 na akkoord concernmanager BV
Versie 4: 240205 na akkoord portefeuillehouder
Versie 5: 240213 na akkoord b&w (geen aanpassingen)

I. Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking getreden. Eén onderdeel van de Woo is nog niet in werking getreden: de wetgever heeft voor ogen dat op termijn 11 categorieën van documenten verplicht openbaar gemaakt moeten worden. In de Woo is beschreven welke documentcategorieën dat zijn. Tegelijkertijd heeft de wetgever beseft dat dit voor organisaties veel vergt van de technische en organisatorische infrastructuur. Daarom is gekozen voor een gefaseerde invoering van het verplicht openbaar maken. De verplichting treedt in pas werking op een bij Koninklijk Besluit of ministeriele regeling nader te bepalen datum, gefaseerd, over een periode van acht jaar.

Bij brief van 8 juni 2023 heeft het ministerie van BZK overheden geïnformeerd over de stand van zaken rond actieve openbaarmaking in het kader van de Woo en over de centrale digitale infrastructuur. Deze actieve openbaarmaking dient plaats te vinden door middel van een digitale infrastructuur die door de minister van BZK in stand wordt gehouden (artikel 3.3b van de Woo). Het doel daarvan is, alle informatie die bestuursorganen onder de Woo actief openbaar moeten maken, op één plek voor iedereen vindbaar en doorzoekbaar te maken. De aanvankelijke plannen voor zo'n platform bleken – vanwege de complexiteit ervan – niet uitvoerbaar.

Daarom heeft de minister gekozen voor een minimale oplossing: de Woo-index. Via deze index kunnen geïnteresseerden actief openbaar gemaakte documenten vinden. De gemeente moet echter zelf een platform inrichten waarop de documenten te lezen zijn (een eigen "URL"). De gemeente Hardenberg is inmiddels aangesloten op de Woo-index. Over hoe dit verder handen en voeten gegeven moet worden, wordt in 2024 verder uitgewerkt

Daartoe is eind 2023 aan de bureaus Statifact en Berenschot opdracht gegeven om ons daarover te adviseren. Verder wordt de digitale informatiehuishouding van de gemeente Hardenberg doorgelicht.

In deze notitie wordt verslag gedaan over de Wooverzoeken die in 2023 zijn binnengekomen. Wij zijn terughoudend als het gaat om het doen van aanbevelingen, omdat we in afwachting zijn van de bevindingen van Statifact en Berenschot. Verder zijn begin december 2023 de resultaten gepubliceerd van een invoeringstoets Woo (ministerie BZK). In dit rapport worden diverse knelpunten en wettelijke onvolkomenheden aan het licht gebracht. (zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/07/woo-invoeringstoets#:~:text=Een%20jaar%20na%20inwerkingtreding%20van,dat%20bijstelling%20nog%20omogelijk%20is.>

II. Evaluatie van openbaarmaking 'op verzoek'

In 2021 zijn afspraken gemaakt waarlangs de afhandeling van (toen nog) Wobverzoeken verloopt. Dit *stappenplan* is in de collegevergadering van 2 maart 2021 behandeld en akkoord bevonden. Onder de vigeur van de Woo kon dit stappenplan ongewijzigd worden toegepast.

De besluiten op informatieverzoeken in het kader van de Woo worden in mandaat, namens het bestuursorgaan, genomen door de concernmanager Bedrijfsvoering. Dit is in eerder genoemd stappenplan ook zo geregeld. Op die manier is de doorlooptijd van afdoening versneld en de agenda

van b&w ontlast. Wat blijft is dat de Woo-contactpersoon vanaf de binnenkomst van Wooverzoeken tot de afdoening daarvan bestuur en management informeert en consulteert. In de praktijk werkt deze manier van werken naar tevredenheid van alle betrokkenen.

III. Jaarcijfers 2023

In de Woo is bepaald: “*Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen*”. Verzoekers zijn dus niet verplicht om te motiveren waarom men om informatie vraagt. Inzicht daarover is voor de gemeente desondanks interessant om daarvan te leren en onze bedrijfsprocessen te verbeteren. Er zijn globaal drie categorieën verzoekers te onderscheiden:

1. Een categorie verzoekers heeft een geschil met de gemeente. Er worden bijvoorbeeld contracten opgezegd, er is vermeend foute informatie verstrekt, of er vinden ontwikkelingen in de woon- of leefomgeving van verzoekers plaats. Daarnaast kunnen concurrentieoverwegingen een rol spelen of een ander persoonlijk of bedrijfsbelang.
2. Verder is er een categorie verzoekers die het functioneren van de overheid in de openbaarheid willen brengen en het democratisch proces willen controleren (onderzoekers, journalistiek).
3. Resteert een categorie verzoekers, waarbij onduidelijk is waarom zij op zoek zijn naar bepaalde informatie.

De motieven kunnen door elkaar lopen. Een verzoeker die bijvoorbeeld een geschil heeft met de gemeente kan zijn kwestie ook via de journalistiek in de openbaarheid aan de kaak willen stellen.

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de ingekomen verzoeken met daarbij een aanduiding welk motief verzoekers mogelijk hebben om een Wooverzoek in te dienen. Het gaat in deze tabel niet om de aantallen, maar om een aanduiding van de categorieën 1, 2 en 3 zoals hiervoor omschreven.

Motief	Omschrijving
3	(AppJect) Bodemverontreiniging
3	(AppJect) permanente marktanalyse i.h.k. van WOZ
3	(AppJect) functionarissen Woo- en WOZ-beschikkingen
3	(AppJect) WOZ-gerelateerde informatie
1	Opvang Oekraïners Schuinesloot
1	Grindwasbedrijf Sibculo
1	Waardemuterende factoren WOZ
1	Verkeersbesluit Dedemsvaart
1	Zandafgraving Oude Vaart Kloosterhaar
1	Woningaanpassing in het kader van de Wmo *
1	Bouw zorgwoningen Heemserbos
2	Rechtmatigheid, integriteit en kwaliteit welstandscommissie *
1	Terrasvergunning HEMA
1	Historie De Poele Balkbrug *
3	Gemeentelijke inschrijving Kamer van Koophandel

1	Afspraken met Solarfield (Zonnepark Rheezerveen) *
3	Ecologische beoordeling Pothofweg Anevelde *
1	Vergunningen woning aan het Rheezerend Dedemsvaart vanaf 1980 *
1	Windmolenpark in grensgebied
2	Integriteitsschendingen gemeentelijke organisatie
1	Snippergroen
1	Snippergroen
3	Berekening hoogte naheffing parkeerbelasting
2	Kwijtscheldingen OZB
1	Kavels Witmanweg Slagharen
2	Wmo-aanvragen
1	Aanwijzing HHC Hardenberg – Quick Boys als risicowedstrijd
2	Onderzoek leegstand woningen *
1	Rol burgemeester als voorzitter OD IJsselland
1	Wmo-beleid
1	Identificatie belastingdeurwaarders (i.h.k.v. de 'autonome mens')

Toelichting op de tabel: informele afdoening of voorliggende wet

Niet alle Wooverzoeken zijn formeel (met een Woo-beschikking) afgedaan. In de tabel zijn deze aangeduid met een “*”. Als wel een beroep op de Woo wordt gedaan, maar duidelijk is dat geen openbaarmaking voor iedereen wordt beoogd, wordt contact opgenomen met de verzoeker of het verzoek informeel kan worden afgedaan. In 2023 werd in alle gevallen na zo’n contact het formele verzoek ingetrokken. De gevraagde informatie werd daarna informeel toegezonden.

In andere gevallen is een andere wet ‘voorliggend’ aan de Woo. Dat is bijvoorbeeld het geval als iemand vraagt om zijn of haar Wmo-dossier. In dat geval is het verstrekking-regiem van de Wmo-2015 van toepassing. Een ander voorbeeld vormen archiefbescheiden die zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats. In dat geval geldt het openbaarmakingsregiem van de Archiefwet. Ook in die gevallen zorgt de Woo-contactpersoon er voor dat verzoekers worden doorverwezen en worden geholpen om de door hen gevraagde informatie te vinden.

Dat neemt niet weg dat behandeling van dit soort afdoening soms net zoveel tijd in beslag neemt als afdoening op de formele wijze (met een beschikking). Vandaar dat deze verzoeken toch in de statistiek zijn betrokken. Wat ook bij informele afdoening van belang blijft, is dat de burgemeester en de portefeuillehouder over binnenkomst van niet-Wooverzoeken worden geïnformeerd en bij de afdoening daarvan worden meegenomen.

Wat betreft de eerste 4 Wooverzoek (AppJect) wordt opgemerkt dat verzoeker bij nagenoeg elke gemeente in Nederland soortgelijke informatieverzoeken heeft ingediend. De houding en het ontbreken van bereidwilligheid van verzoeker om mee te werken aan een adequate afdoening van de verzoeken, hebben veel gemeenten doen besluiten om de verzoeken af te wijzen op basis van ‘misbruik van recht’. De Woo bevat daartoe een aparte bepaling (artikel 4.6 Woo). In menig gemeente lopen nu procedures tegen deze antimisbruikbesluiten. De gemeente Hardenberg heeft er voor gekozen om de verzoeken buiten behandeling te stellen, nadat verzoeker de termijn die hem gegeven was om zijn

verzoeken te preciseren ongebruikt heeft laten verstrijken. Tegen deze besluiten zijn geen rechtsmiddelen aangewend, zodat zij in rechte onherroepelijk zijn.

Bezwaarschriften

In 2023 zijn tegen 4 Woobesluiten bezwaarschriften ingekomen (identificatie belastingdeurwaarders, rol burgemeester als voorzitter OD IJsselland, Wmo-beleid en berekening hoogte naheffing parkeerbelasting).

Het bezwaarschrift over de hoogte van de naheffing parkeerbelasting is ingetrokken na toezending van gegevens die evident ontbraken. De overige bezwaarschriften zijn op advies van de commissie bezwaarschriften ongegrond verklaard.

In alle zaken zaak hebben de Woo-contactpersoon en een medewerker van de vakafdeling namens het college verweer gevoerd in de hoorzitting van de commissie bezwaarschriften. De Woo-contactpersoon heeft de besluiten op bezwaar voor het college voorbereid. Tegen deze besluiten op bezwaar is in één geval beroep ingesteld bij de rechtbank. Dit beroep wordt in de loop van 2024 behandeld.

IV. Vergelijking cijfers met voorgaande jaren

2019: 10 geregistreerde verzoeken.

2020: 16 geregistreerde verzoeken.

2021: 16 geregistreerde verzoeken.

2022: 48 geregistreerde verzoeken.

2023: 31 geregistreerde verzoeken.

In het jaar 2023 is ten opzichte van 2022 een afname te zien van het aantal geregistreerde Wooverzoeken. Daarbij hoort de kanttekening dat in 2022 16 Wooverzoeken over opvang van ontheemde vluchtelingen uit Oekraïense zijn binnengekomen, wat in 2023 niet het geval was¹.

Wij stellen vast dat ná de inwerkingtreding van de Woo in mei 2022 een forse toename (verdubbeling) te zien is van het aantal Wooverzoeken ten opzichte van het aantal Wobverzoeken dat vóór mei 2022 binnenkwam. Een duidelijke oorzaak is daarvan niet aan te wijzen.

V. Termijnen

In de Woo geldt een beslistermijn van 4 weken na ontvangst van het verzoek, waarna de termijn met twee weken verlengd kan worden. Van de 31 ingekomen verzoeken is in 2023 bij 6 verzoeken de termijn

¹ Wat ook verklaart dat de gemiddelde afdoeningstermijn ten opzichte van 2022 aanzienlijk is verkort.

– ook na verlenging – overschreden². De gemiddelde doorlooptijd bedroeg echter minder dan 6 weken, namelijk 3,7 weken.

In één geval is een Wooverzoek een aantal maanden op de vakafdeling blijven liggen, voordat het werd aangeboden aan de Woo-contactpersoon. Het Wooverzoek was 'verpakt' in een 6 pagina's tellende zienswijze tegen een voorgenomen verkeersbesluit, die op 24 juli 2023 binnenkwam. Zodoende is de zienswijze niet als (ook) een Wooverzoek herkend. Bij de berekening van de gemiddelde doorlooptijd is de datum van aanbieden van dit verzoek door de vakafdeling aan de Woo-contactpersoon als uitgangspunt genomen. De verzoeker heeft in dit geval gedurende deze maanden niet zelf aan de bel getrokken en maakte uiteindelijk van de termijnoverschrijding ook 'geen punt'.

VI. Aanbevelingen

Zoals aangekondigd in de inleiding van dit jaarverslag, worden dit jaar geen aanbevelingen gedaan (althans geen andere aanbevelingen dan uit vorige jaarverslagen). Daarvoor zijn ten minste twee redenen aan te wijzen.

1. in de eerste helft van 2024 worden de uitkomsten van het onderzoek van Statisfact/Berenschot verwacht. Deze bureaus leveren als eindproduct een 'roadmap', aan de hand waarvan we kunnen bepalen welke acties nodig zijn voor – met name – de aspecten 'informatiehuishouding op orde' en 'actieve openbaarmaking'.
2. Verder heeft het ministerie van BZK – op basis van de Woo invoeringstoets – maatregelen en besluiten aangekondigd, om de toegang tot overheidsinformatie te verbeteren en versnellen en tegelijkertijd de uitvoeringslast voor bestuursorganen te verminderen.

VII. Actieve openbaarmaking: ambitieniveau

In de CMT-vergadering van 6 december 2023 is het voorlopig ambitieniveau als volgt gedefinieerd:

"De wettelijke verplichting tot actieve openbaarmaking, aangevuld met projecten waar naar verwachting inwoners gevolgen van betekenis kunnen ondervinden."

Vanwege de onzekerheden die er nog zijn rond de werking van de Woo-index en de uitkomst van het onderzoek van Statisfact/Berenschot stellen wij voor dit ambitieniveau voorlopig niet uit te breiden.

² In een enkel geval (windmolens) is de termijn overschrijding te wijten aan het grote aantal documenten (1100+) dat geanonimiseerd moest worden (8,86 weken).

In een ander geval (opvang Oekraïners) ging het om facturen waarbij ook stuksprijzen, bedrijfsgegevens en uurtarieven moesten worden weggelakt (10 weken).

In het geval van het grindbedrijf Sibculo moest worden gewacht op aanlevering van stukken van de Omgevingsdienst (7,29 weken).

In het geval hoogte naheffing parkeerbelasting is veel overleg geweest met de vakafdeling over de berekening die er feitelijk niet was (en dus nog gemaakt moest worden).

In de gevallen snippergroen (6,14 weken), HHC/Quick Boys (6,71 weken) en kavels Witmanweg (11 weken) is vertraging opgelopen in het proces van informatie aanlevering. Daarop sturen wij bij.

VIII. Financiën

Via de gemeentefondsuitkering ontvangen we in 2024 en komende jaren de volgende bedragen:

	2024	2025	2026
Structureel	96.000	113.000	113.000
Incidenteel (t/m 2026)	76.000	77.000	79.000
Totaal	172.000	190.000	192.000

Voor kosten die voortvloeien uit de invoering van de Woo worden in de loop van 2024 (en verder) afzonderlijke collegevoorstellen gedaan. In 2024 worden hier bijvoorbeeld de kosten van het onderzoek van Satisfact/Berenschot uit betaald. Welke kosten ons nog te wachten staan in komende jaren, is (onder meer) afhankelijk van de uitkomsten en aanbevelingen van het dit onderzoek.

30 januari 2024

Wim van Emmen,
Contactpersoon Woo.